

SDJ 2021: ÁOL

Buresboahhtin vástidit Skuvladearvvašvuohťajearahallamii!

Bivdit, ahte vástidat skuvla dearvvašvuohťajearahallamii
Jearahallamii vástideapmi lea eaktodáhtolaš.

Rávvagat vástideaddjái:

- Vállje vástádusa, mii lea lagamusas iežat oaivila dehe vásáhusa.
- Vástit gažaldagaide rehálaččat.
- Fuolat das, ahte sáhtát deavdit skovi ráfis.
Atte maiddái earáid deavdit ráfis iežaset skoviid.
- Vuogo iežat vástádusaide. Ále čuovo, maid earát vástidit.
- Deaddil loahpas “Sádde”-boalu ja gidde bláđána.

Jearahallamis ii jerro du namma. Giige ii oaččo diehtit, mo leat vástidan.

Buot vástádusat gieđahallojuvvojit luohťámušain.

Vástádusaid vuohťul sáhttit buoridit mánáid, nuoraid ja bearrašiid bálvalusaid ja ovddidit skuvllaid
doaimbama.

Vástádusaid geavahuvvo maiddái diedalaš dutkamusaide.

Dieđut seailuhuvvojit Dearvvašvuohťa ja buresbirgejumi lágádus.

Duogášdieđut

1. Mii lea du virggalas sohka bealli?

- Bárdni
- Nieida

2. Muosáhatgo ahte don leat

- Bárdni
- Nieida
- Goabbánai
- In goabbáge
- Muosáhussan molsašuddá

3. Guđe jagi don leat rieǵádan?

- 1992 dehe ovdal
- 1993
- 1994
- 1995
- 1996
- 1997
- 1998
- 1999
- 2000
- 2001
- 2002
- 2003
- 2004
- 2005
- 2006
- 2007
- 2008 dehe maŋŋel

4. Man mánuš don leat rieǵádan?

- Ođđajagimánnu
- Cuovvamánnu
- Njukčamánnu
- Cuoŋománnu
- Miessemánnu
- Geassemánnu
- Suoidnemánnu
- Borgemánnu
- Čakčamánnu
- Golggotmánnu
- Skábmamánnu
- Juovlamánnu

5. Skuvlensuorgi

- Bajásgeassinsuorggit
- Humanisttalaš ja dáiddasuorggit
- Servodatlaš suorggit
- Gávpi ja hálldahus
- Luonddudiehtagat
- Diehtogiedáhallas ja diehtajohtalus
- Teknihka suorggit
- Eana- ja vuovdedoallosuorggit
- Dearvvašvuoda- ja buresveadjinsuorggit
- Bálvalansuorggit

6. Gallát jagi stuđeanta don leat?

- 1. jagi stuđeanta
- 2. jagi stuđeanta
- 3. jagi stuđeanta

7. Čađahatgo duppál- dehe golmmešdutkan logahagas dehe ámmátlaš oahppolágádusas?

- Juo
- In

8. Gos vástidan dán jearahallamii?

- Oahppolágádusas lagašoahpahas
- Gáiddusoahpahas
- Bargobáikkis bargoeallimis oahppama áigge

Stuđeren

9. Maid liikot stuđereapmái dál? Liikon stuđereapmái

- Hui olu
- Oalle olu
- Oalle unnán
- In ollenge

10. Maid oaivvildat iežat joavkkus?

- Ollásit seamma oaivilis
- Seamma oaivilis
- Sierra oaivilis
- Ollásit sierra oaivilis

Mu joavkkustan lea buorre bargoráfi

Joavkku vuoigna lea dakkár, ahte duosttan lupmosit cealkit iežan oaivila

Mu joavkku stuđeanttat loktet bures ovttas

11. Maid oaivvildat iežat oahpaheddjiin?

- Ollásit seamma oaivilis
- Seamma oaivilis
- Sierra oaivilis
- Ollásit sierra oaivilis

Oahpaheaddjit roahkasmahttet mu cealkit iežan oaivila oahppadiimmuin**Oahpaheaddjit leat beroštuvvan das, mii munnje gullo****Oahpaheaddjit meannudit minguin stuđeanttaiguin vuoiggalaččat**

Givssidemiin oaivvildat čuovvovaš jearaldagas dan, ahte oahpaheaddji dahje eará bargovehkii gullevaš olmmoš dagaha sániiguin dahje daguiguin jámma váivves miela muhtun oahppái. Givssideapmi ii goittotge leat ovdamearkan seahkaneapmi oahppi heajos láhttemii dahje bargguid barggakeahtta guođđimii.

12. Leago muhtun oahpaheaddjiin dahje eará skuvlat rávisolbmuin givssidan du oahppolágádusas **dán lohkanjagi** áigge?

- Mánngga have vahkus
- Sulaid okte vahkus
- Hárvvit
- In ollenge

13. Makkár vejolašvuohta dus lea leamaš váikkuhit čuovvovaš áššiide oahppolágádusastat **dán lohkanjagi** áigge?

- Hui buorre
- Oalle buorre
- Ii buorre iige heittot
- Oalle heittot
- Hui heittot

Oahppodiimmuid ordnemat (omd. barganvuogit)**Studerema plánen (ee. oahppodiimmuid sajušteapmi, studerenbeavvi álgináigemuddu, iskkusordnemat)****Diibmogaskkaid dehe bottuid plánen dehe ollašuhttin****Oahppolágádusa oktasaš njuolggadusaid ráhkadeapmi****Oahppolágádusa sajiid plánen dehe čorgen****Skuvlaboradeapmi (ee. biebmolisttut, sajiid loaktin)****Oahppolágádusa fáddábeivviid, feasttaid, mohkiid ja leairaskuvllaid ordnen**

14. Muosáhan iežan lea dehálaš oassi

- Ollásit seamma oaivilis
- Seamma oaivilis
- Li seamma iige sierra oaivilis
- Sierra oaivilis
- Ollásit sierra oaivilis

Luohkkáservoša**Skuvlaservoša**

15. Leatgo dus váttisvuodát čuovvovaš áššiin, mat laktásit stuđereapmái?

- li ollenge
- Oalle unnán
- Oalle olu
- Hui olu

Oahpahusa čuovvun oahppadiimuin**Leavssuid dehe eará danveardásaš bargguid bargan****Iskosiidda ráhkkaneapmi****Bargguid bargan, mat gáibidit čállima****Bargguid bargan, mat gáibidit lohkama****Bargguid bargan, mat gáibidit rehkenastima****Geavatlaš bargguid bargan****Njálmmálaš ovdanloaiddastus****Vástideapmi diimuin****Rusttegiid (digitála teknihka dehe prográmmaid)
geavaheapmi, mat adnojuvvojit stuđereamis**

16. Leatgo vásihan čuovvovašlágán dovdamušaid, mat laktásit stuđereapmásat?

- Eai jur goassige
- Muhtun geardde mánus
- Muhtun geardde vahkus
- Measta beaivválaččat

Orun hávkame skuvlabargui**Orru, ahte iežan stuđeremiin ii leat šat mearkkašupmi****Mus lea bisttehisvuoda dovdamušat iežan stuđeremiin**

17. Naba man dávjá leat vásihan čuovvovaš dovdamušaid, mat laktásit skuvlabargui?

- Eai jur goassige
- Muhtun geardde mánus
- Muhtun geardde vahkus
- Measta beaivválaččat

Go lihkan iddedis, mun dovdan buorrin álggahit stuđerema

Lean movttáskan stuđereamis

Go barggan stuđeremii laktásan bargguid, vajálduhtán buot birrasis

18. Leatgo vásihan čuovvovašlágan áššiid stuđeremat ektui?

- Eai jur goassige
- Muhtun geardde mánus
- Muhtun geardde vahkus
- Measta beaivválaččat

Dovddan, ahte mus lea álo hoahppu ja barggan mánga seammá stuđeremii laktásan ášši oktanaga

Dovddan sivalašvuoda, jus in bargga muhtun stuđeremii laktásan áššiin.

Barggan oahpuiguin dávjá vel dallege, go earát stuđerenskihpárat leat jo heaitán

Givssideapmi

Givssidemiin dárkkuhuvvo dás dat, go nubbi oahppi dehe oahppiid joavku dadjá dehe dahká unohis áššiid muhtin oahppái. Givssideapmi lea maid dat, go oahppi givssiduvvo **duojážassii**, vugiin masa son ii liiko. Givssideapmi ii leat dat, go guokte sulaid **ovttagievrrat** oahppi riidaleaba.

19. Man dávjá don leat givssiduvvon **dán lohkanbaji** áigge?

- Mánnga have vahkus
- Sulaid okte vahkus
- Hárvvit
- In ollenge

20. Man dávjá don leat oassálastán eará stuđeanttaiguin givssideapmái **dán lohkanbaji** áigge?

- Mánnga have vahkus
- Sulaid okte vahkus
- Hárvvit
- In ollenge

Jos don it leat givssiduvvon dehe it ieš leat oassálastán givssideapmái skuvllas dán lohkanbaji áigge, sirdás gažaldahkii 24.

21. Jos don leat givssiduvvon dehe don leat oassálastán eará stuđeanttaiguin givssideapmái **dán lohkanbaji** áigge, mot dat lea dáhpáhuvván?

- Juo
- li

Buddostallovuvvon olmmošmeahttumat, dahkkon bogostahkan dehe hárdovuvvon bávččagahtti vugiin

Guđđovuvvon vuhtii válddekeahtá dehe skihpárboavjji olggobeallái

Čorbmovuvvon, čikčovuvvon dehe hoiggaduvvon

Bostaluvvon eará stuđeanttaide bávččagahttinulbmilis

Dolvojuvvon ruhta dehe dávvir dehe cuvkejuvvon dávvirat

Uhkádallon dehe bákkuhuvvon dahkat áššiid vuostemillii

Bávččagahtton luotnudan geahčastagaiguin dehe láhtaiguin

Loavkiduvvon giehtatelefovnnain dehe internehta bakte; deakstadiedut, ringemat dehe govat

Muhtun eará vugiin

22. Leatgo don muitalan oahppolágádusa muhtin ráves olbmui **dán lohkanbaji** áigge oahppolágádusas dáhpáhuvván givssideamis?

- Juo
- In (sirdás gažaldahkii 24)

23. Mii lea dáhpáhuvván dan maŋjel, go leat muitalan givssideamis?

- Givssideapmi lea nohkan
- Givssideapmi lea unnon
- Givssideapmi lea joatkašuvvan dego ovdalge
- Givssideapmi lea vearránan
- In dieđe

Dearvvašvuohta

24. Maid oaivvildat iežat dearvvašvuohtadilis?

- Hui buorre
- Oalle buorre
- Gaskageardán
- Oalle dehe hui heittot

25. Guhkkodat ja deaddu (merke čavdelohkun)

Guhkkodat _____ cm

Deaddu _____ kg

26. Man mielas leat deattustat? Leatgo mielastat

- Čielgasit buoidi
- Vehá buoidi
- Muttágis deaddu
- Vehá ruoinnas
- Čielgasit ruoinnas

27. Leago dus doaktára gávnahan muhtun guhkesáigge buozalmas dehe dearvvašvuođa buncarakkis?

- Ii
- Juo

28. Mat áššiid leat dutnje álkit dehe váddásat?

- Eai váttisvuođat
- Veaháš váttisvuođat
- Olu váttisvuođat
- Ii lihkostuva obanassiige

Leago dus váttis oaidnit (jos anát čalbmelásiid dehe čieguslinssaid, nu árvvoštala iežat oaidnima daiguin)?

Leago dus váttis gullat hupmama (jos anát gullanapparáhta, nu árvvoštala iežat gulu dainna)?

Leago dus váttis vázzit sulaid kilomehterbeale, ovdamearkka dihte faláštallangietti birra?

Leago dus váttis atnit ávvira alddát dehege leatgo dus váttisvuođat ovdamearkka dihte boradeamis dehe gápmagiid julggiide bidjamis?

Leago dus váttis hállat nu, ahte eará olbmot go du bearrašat olbmot ipmirdit du?

29. Mat áššiid leat dutnje álkit dehe vaddásat?

- Eai váttisvuodát
- Veaháš váttisvuodát
- Olu váttisvuodát
- li lihkostuva obanassiige

Leago dus váttis oahppat ođđa áššiid?

Leago dus váttis muitit áššiid?

Leago dus váttis vuojulduvvat, vaikko bargu livččii du mielas somá?

Leago dus váttis dohkkehit rievdadusaid iežat rutiinnaide?

Leago dus váttis hálddašit iežat meannudeami?

Leago dus váttis oažžut ustibiid?

Miela buresveadjin

30. Man dávjá čuovvovaš bunçaraggát leat váivvidan du skovi deavdima ovddit **guovtti vahku** áigge?

- li obanassiige
- Mánnga beivve
- Eanas oasi beivvis
- Measta juohke beivve

Jierásnuvvama, átestuvvama dehe čiegus vašáskuvvama dovdu

In leat bastán heaitit dehe hálddašit fuolastuvvaman

Badjelmearálaš fuolastuvvan sierralágán áššiin

Váttisvuohtha lotkkodit

Nu leabuhis dilli, ahte lea váttis orrut ovttá sajis

Mieđisvuohtha hárbmat dehe eardut álkit

Ballu das, ahte juoga gáfat sáhtálii dáhpáhuvvat

Dušše unnanaš beroštupmi dehe návddašepmi sierralágán áššiid dahkamis

Šlundivuohtha, nuonddahallan, doaivvuhisvuohtha

31. Leatgo don leamaš fuolas miellalágis manimus gollan **12 mánu** áigge?

- In (sirdás gažaldahkii 33)
- Juo, muhto lean muitalan áššis soapmásii
- Juo, muhto in leat muitalan áššis geasage

32. Leatgo ožžon doarjaga ja veahki manimus gollan **12 mánu** áigge áššiin, mat laktásit miellaláhkásat?

- Juo, olu
- Juo, muhtun veardde
- In, muhto livččen dárbbasan
- Mun in leat dárbbasan veahki

Oahppolágádusa ráves olbmuin (oahpaheaddji, dearvvašvuohtadikšu, doavttir, psykologa, kuráhtor)

Bálvalusain oahppolágádusa olggobealde (omd. dearvvašvuohtaguovddáš, mielladearvvašvuohtabálvalusat, nuoraidoaimma bálvalusat)

ležat váhnemiin

Ustibiin ja eará lagaš olbmuin

33. Vulobealde leat ovdanbuktojuvvon muhtun čuoččuhusat dovdamušain ja jurdagiin. Vállje molssaeavttu, mii buoremusat govvida vásáhusaidat manimus **guovtti vahku** áigge.

- li goassige
- Hárve
- Muhtumin
- Dávjá
- Álot

Ovdanbuktojuvvon 1-7

Short Warwick Edinburgh Mental Wellbeing Scale (SWEMWBS) © NHS Health Scotland, University of Warwick and University of Edinburgh, 2008, buot vuoigatvuođat leat doalahuvvon.

34. Man olu čuovvovaš váttisvuođat leat váivvidan du manimuš vássán **vahku** áigge?

- li ollenge
- Vehá
- Govttolaččat
- Hui olu
- Issoras olu

Ovdanbuktojuvvon 1-3

MINI-SPIN. Copyright, Jonathan Davidson. ©1995, 2008, 2014. Buot vuoigatvuođat leat doalahuvvon.

35. Árvvoštala juohke čuoččuheami bokte, heivego čuoččuhusa govvádus dálá dillaidat.

- Juo
- li

Fikkatgo vuoksit, go dovddat leat menddo gallái?

Leatgo fuolas jurdagis, ahte it bastte hálddašit borramat meari?

Leatgo ruoidnan lagaš áiggiin badjel guhtta kilo golmma mánu áigge?

Jáhkátgo leat buoidi, vaikke earát čuoččuhit, ahte leat ruoinnas?

Hálddašago borramuš mielastat du eallima?

36. Čuovvovaččat jearrat vásáhusain, mat sáhttet orrut ártegin, muhto leat viehka dábálaččat. Vállje dan vástádusmolssaeavttu, mii buoremusat govvida vásáhusaidat **manjimuš áiggiid** (sulaid 3 mánu áigge).

- Mángii beaivvis
- Beaivválaččat
- Moddii vahkus
- Vahkkosaččat
- Mánnosaččat
- Hárvvit dahje ii goassige

Gulan jienaid dego savkkástallama dahje hállama, maid earáid eai sáhte gullat

Oainnán áššiid dahje olbmuid, maid earát eai sáhte oaidnit

Orru, ahte soames čuovvu mu dahje suollevákšu mu

37. Leatgo čuovvovaš áššit dáhpáhuvvan dutnje?

- Eai goassige
- Oktii
- Guovtte háve
- 3–4 háve
- 5 háve dehe dávjjit

Lean iešdáhtus vahágahttán iežan, omd nájadan

Mus leat iešsoardima jurdagat

Lean geahččalan soardit iežan

38. Vállje čuovvovaš čuoččuhusaid bokte dan molssaeavttu, maid ieš dovddat ja jurddašat.

- Ollásit seamma oaivilis
- Seamma oaivilis
- Sierra oaivilis
- Ollásit sierra oaivilis

Dovddan ahte mus lea olmmošárvu unnimustá seammá olu go earáinge

Jáhkán ahte mus leat olu buorit bealit dahje iešvuodát

Sáhtán dahkat áššiid seamma bures go earáge olbmot

Jurddašan positiivvalaččat iežan birra

Lean oppalohkái duđavaš alccesan

Jus du buresveadjimii laktásan áššit váivvidit miela, de lea dehálaš hállat daiguin ovdamearkan vanhemiiguin dahje oahppolágádusa dearvvašvuodadivššáriin. Sáhtát maddái háleštit áššis Sekasin-chattis.

Ustibat

39. Leatgo dus dál duođaid lagas ustit, geainna sáhtát ságastallat luhtolaččat measta buot iežat áššiin?

- Eai leat lagaš ustibat
- Lea okta lagaš ustit
- Leat guokte lagaš ustiba
- Leat eanet lagaš ustibat

40. Dovddatgo iežat oktonassan?

- In goassige
- Hui hárvve
- Muhtumin
- Oalle dávjá
- Duožážassii

Servvoštallan ja seksuáladearvvašvuohta

41. Mii čuovvovaččain govve buoremusat seksuála orientašuvnnat dálá áigge?

- Hetero
- Bi- dehe panseksuála
- Homo dehe lesbo
- Mihkkege dain, mat leat ovddabealde, ii govve mu
- In máhte dadjat

42. Servvoštalatgo dál?

- In
- Juo

43. Leatgo goassige leamašan anašeamme (cinne- dehe bahtaráigeanašeammi)?

- In leat(sirdás gažaldahkii 45)
- Lean

44. Maid eastadanvugiid geavaheidde maŋimus anašeamis? *Sáhtát válljet máŋga molssaeavttu.*

- Kondoma
- E-pilleraid, eastadanrieggá dehe –loastara
- Spirála
- Maŋŋeeastadeami anašeammi maŋŋel
- Juoga eará vuogi
- Ean maidege, sávve oažžut máná
- Ean maidege, eará ákka dihte
- In dieđe

45. Dárbbášatgo juoidá čuovvovaččain?

- Juo
- In
- In dieđe

**Vejolašvuoda ságastallat soapmásiin
olmmošgaskavuodain ja seksuálavuodas**

Eanet dieđu gorudis

Eanet dieđu vejolašvuodas šaddat áhpeheapmen

Nuvttá kondomaid

Hálbbit eastadanvugiid

Eanet dieđu seaksadávdain

Lassidieđu, mot sáhtán dingot klamydiadeastta

**Vahkuloahpaid dehe eahkediid rabas vuostávdimiid
destemiid ja neavvuma várás**

Birračuohpahas

Muhtun kultuvrrain dahket vuolledábiid birračuohpahasaid, mat sáhttet mielddisbuktit dearvvašvuodaváttisvuodaid.

- **Nieiddaid** birračuohpahasain vuolledábiid ovdamearkan čuggot, vadjet, čuhppet dahje gorrot. Dáid gohčodit vuolledábiid cáhpamin.

- **Gánddaid** birračuohpahasas návllis čuhppojuvvo ovdanáhki. Gánddaid birračuohppan dahkko muhtumin maiddá dálkkasdieđalaš sivain dego menddo gáržžes ovdanáhki dihtii.

46. Gullágo **almmá medisiinnalaš siva** dahkkon birračuohpahas du sogat árbevieruide?

- In
- Juo
- In máhte dadjat

Nieiddaid birračuohpahas

Gánddaid birračuohpahas

47. Leago dutnje dahkkon birračuohpadus **almmá medisiinnalaš siva**?

- In
- Juo
- In máhte dadjat

Bániid bassan

48. Man dájvá basat iežat bániid?

- En goassige
- Hárvvibut go oktii mánus
- Unnimusat oktii vahkus, muhto in beaivválaččat
- Oktii beaivvis
- Dávjjit go oktii beaivvis

Boradeapmi

49. Man dájvá leat boradan dehe juhkan čuovvovaš borramušaid dehe juhkamušaid **maŋimus vássán vahku** (7 b) áigge?

- In oktege
- 1-2 beaivve áigge
- 3-5 beaivve áigge
- 6-7 beaivve áigge
- 2-3 geardde beaivvis juohke beaivve
- 4 geardde dahje dájvjjibut juohke beaivve

Heđemiid dehe murjjiid

Varas dehe vuššon ruotnasiid (juoidá eará go buđeha)

Njálgáid dehe šukkuláde

Sohkarbruvssa dehe soharsávtta

Light-bruvssa dehe light-sávtta

Energijajuhkamuša

Gusamielkki dahje loahppemielkki

Rukses bierggu (omd spiinni, oami) dahje márffi

50. Man dájvá din bearaš borada oktasaš eahketmállása **studerenvahku** áigge? (eanaš oassi bearrašis ja ađkke nubbi váhnemiin lea mielde)

- Viđa beaivve áigge
- 3-4 beaivve áigge
- 1-2 beaivve áigge
- Hárvvit

51. Man dávjá borat čuovvovaš mállásiid **studerenvahku** áigge?

- Viđa beaivve áigge
- 3–4 beaivve áigge
- 1–2 beaivve áigge
- In oktege

Iđitbihtá

Skuvlamális

Eahketborramuš

Eahketbihtá

Gaskabihtát

52. Man dávjá borat čuovvovaš borramušaid skuvlaboradeamis **studerenvahku** áigge?

- Viđa beaivve áigge
- 3–4 beaivve áigge
- 1–2 beaivve áigge
- In oktege

Váldobiepmu

Saláhta dehe fiinnisin njuvdojuvvon ruohtasšattu

Mielkki dehe bimi

Láibbi

53. Sisttisoallágo du diehtta čuovvovaš biebmoávdnasiid?

- Juo
- li

Mielkki, loahppemielkki dahje eará gusamielkebuktagiid

Vuoncámaniid

Guoli dahje reabbaealliid (omd. reappaid)

Vuoncá, káلكona

Rukses bierggu (omd. spiinni, oami)

Šaddoproteiinna gálduid (omd. hearttaid, linssaid, báhpuid, soija)

54. Maid oaivvildat skuvlabeaivemállásis?

- Ollásit seamma oaivilis
- Seamma oaivilis
- Sierra oaivilis
- Ollásit sierra oaivilis

Skuvlabeaivemális fálljuvvo vuogas áigge beavit

Skuvlabeaivemállása borramii lea várrejuvvon doarvái áigi

Skuvlabeaivemális lea fálljuvvon doarvái

Skuvlabeaivemális lea šlája dáfus buorre

Skuvlabeaivemális lea smáhka dáfus buorre

55. Makkár lea du oahppolágádusa borramušbiras dábálaččat?

- Juo
- li

Boradanbiras lea hávski

Boradanbiras lea šlámaheapme

Borranráidu ovdána johtilit

Rávis olbmot borret minguin boradansáles

Oadđin

56. Galle áigge manat dábálaččat nohkkat? *Vástit goappánai sadjái.*

Árggaid

Vahkuloahpaid

- Sullii diibmu 19:00 dehe árat
- Sullii diibmu 19:30
- Sullii diibmu 20:00
- Sullii diibmu 20:30
- Sullii diibmu 21:00
- Sullii diibmu 21:30
- Sullii diibmu 22:00
- Sullii diibmu 22:30
- Sullii diibmu 23:00
- Sullii diibmu 23:30
- Sullii diibmu 24:00
- Sullii diibmu 00:30
- Sullii diibmu 01:00
- Sullii diibmu 01:30
- Sullii diibmu 02:00
- Sullii diibmu 02:30
- Sullii diibmu 03:00
- Sullii diibmu 03:30
- Sullii diibmu 04:00 dehe maŋgel

57. Galle áigge don dábálaččat gullát? *Vástit goappánai sadjái.*

Árggaid

Vahkuloahpaid

- Sullii diibmu 05:00 dehe árat
- Sullii diibmu 05:30
- Sullii diibmu 06:00
- Sullii diibmu 06:30
- Sullii diibmu 07:00
- Sullii diibmu 07:30
- Sullii diibmu 08:00
- Sullii diibmu 08:30
- Sullii diibmu 09:00
- Sullii diibmu 09:30
- Sullii diibmu 10:00
- Sullii diibmu 10:30
- Sullii diibmu 11:00
- Sullii diibmu 11:30
- Sullii diibmu 12:00
- Sullii diibmu 12:30
- Sullii diibmu 13:00 dehe maŋgel

Falášstallan

58. Galle diimmu vahkus faláštalat **friddjaáigge** nu, ahte lahpastuvat ja bivastuvat?

- In ovttage
- Sulaid ½ diimmu
- Sullii 1 diimmu
- Sullii 2-3 diimmu
- Sullii 4-6 diimmu
- Sullii 7 diimmu dehe eanet

59. Man dávjá hárjehat lihcadeami dehe faláštalat oahpisteami mielde dehe iešoaivves **friddjaáigge**?

- Measta beaivválaččat
- Juohke vahku
- Juohke mánu
- Hárvvit
- In goassige

Oahpistemiin searvvi dehe organisašuvnna diimmuin, hárjehusain dehe gilvvuin/kámpain

Iešoaivves

Falášstallamiin dárkkuhuvvo dás visot dakkár doaibma, mii lokte váimmu coahkkima ja oažžu du oanehassii šieđdaluvvat ovdamearkka dihte faláštaladettiin, spealadettiin ustibiiguin, skuvlamátkkis, diibmogaskkas dehe skuvlla falášstallandiimmuin. Lihkadeapmi lea ovdamearkka dihte ahccilis vázzin, viehkan ja sykkelastin.

60. Smiehta buot lihkadeapmát vássán **7 beaivve** áigge. Man galle beaivve don leat lihkadan anjke diimmu beaivvis?

- 0 beaivve
- 1 beaivve áigge
- 2 beaivve áigge
- 3 beaivve áigge
- 4 beaivve áigge
- 5 beaivve áigge
- 6 beaivve áigge
- 7 beaivve áigge

Borgguheapmi ja gárrenávdnasat

61. Man galle sigareahta, biibbodievva ja sigára leat borgguhan oktiibuot dán rádjái?

- In ovttage (sirdás gažaldahkii 64)
- Dušše ovtta (sirdás gažaldahkii 64)
- Sullii 2-50
- Badjel 50

62. Mii čuovvovaš molssaeavttuin govvida buoremusat **du dáláš borgguheamát?**

- Borgguhan oktii beaivvis dehe dávjjit
- Borgguhan oktii vahkus dehe dávjjit, in goitge beaivválaččat
- Borgguhan hárvvit go oktii vahkus
- Lean streaikkas dehe heaitán borgguheamis

63. Man dávjá borgguhat oahppolágádusas dahje bargoeallimis oahppama áigge bargosajis?

- In goassige
- Duollet dálle
- Juohke beaivve

Oahppolágádusas, dan šiljus

Oahppolágádusa lahkosiin studerenbeaivve áigge

Barganoahppanáigodagas

64. Borgguhitgo oahpaheaddjit dahje eará bargoveahka oahppolágádusas dahje dan guovllus?

- Juo, beaivválaččat
- Juo, muhtumin
- Eai borggut
- In máhte dadjat

65. Leatgo goassige geavahan dáid?

- In ollenge
- Lean geahččalan oktii dehe moddii
- Geavahan duollet dálle
- Geavahan beaivválaččat
- Lean geavahan, muhto heiten

Snuvssa

Čáhcebiippu (shisha)

66. Geavahatgo šleađgaduhpáha, mii doallá sisttis čuovvovaš ávdnasiid? Vástit juohke gurgadassii.

- In ollenge
- Lean geahččalan oktii dehe moddii
- Geavahan duollet dálle
- Geavahan beaivválaččat
- Lean geavahan, muhto heiten

Nikotiinna

Duhpátsmáhkaid

Eará smáhkaávdnasiid (omd. heđensmáhkát)

Juoidá eará

67. Gos háhket mañimus **30 beaivve** áigge iežat geavahan duhpátbuktagiid sihke šleađgaduhpátrusttegiid ja -golgosiid? Vástit buot buktagiid bokte.

Sigarehtat

Snuvsa

Šleađgaduhpátrusttegat ja -golgosat

- In leat geavahan mañimus 30 beaivvi áigge
- Osten ieš gávppis
- Osten ieš kioskkas dehe bensiidnastašuvnnas
- Osten ieš restauráŋnas dehe báras
- Osten ieš dámpas dehe olgoriikkain
- Dingojin neahttagávppis
- Háhken sosiála media bakte
- Mu váhnemat dehe oappážit vižže dehe fálle
- Válden ruovttus lobihaga
- Mu olbmát vižže dehe fálle
- Soames eará ráves olmmoš dehe amas olmmoš vieččai dehe fálai
- Eará sajes

68. Leatgo du váhnemat borgguhan du eallináigge?

Eadni

Áhčči

Eará váhnen

- Eaba leat borgguhan
- Leaba borgguhan, muhto heaitán
- Borgguheaba dálá áigge
- In dieđe

69. Man olu buot buohkanassii geavahat alkohola, ovdamearkka dihte bealle burkke vuollaga dehe eanet?

- Okte vahkus dehe dávjjit
- Moatte have mánus
- Sullii oktii mánus
- Hárvvit
- In geavat alkoholajuhkamušaid (sirdás gažaldahkii 72)

70. Man dávjá geavahat alkohola **gárremiidda** rádjai?

- Oktii vahkus dehe dávjjit
- Sullii 1-2 háve mánus
- Hárvvit
- In goassige

71. Mot don háhket mannan atnogeardde iežat návddašan alkoholajuhkamušaid?

- Juo
- li

Osten ieš Alkos

Osten ieš gávppis

Osten ieš kioskkas dehe bensiidnastašuvnnas

Osten ieš restauráŋnas dehe báras

Osten ieš dámpas dehe olgoriikkain

Áhčči dehe eadni vieččai dehe fálai

Boarrásiid oappážit vižže dehe fálle

Válden ruovttus lobihaga

Mu olbmát vižže dehe fálle

Soames eará ráves olmmoš dehe amas olmmoš vieččai dehe fálai

72. Geavahago soames du váhnemiin liiggás olu alkohola?

- li (sirdás gažaldahkii 74)
- Juo

73. Leago dat hehtten du?

- li
- Juo

74. Leatgo goassige geahččalan dehe geavahan čuovvovaš ávdnasiid?

- In goassige
- Oktii
- 2–4 háve
- 5 háve dehe dávjjit

Marihuána tai hášša (kannabisa)

Susttašan juoidá gárehuhti ávdnasa (liimma, butána ded.) vai gárehuvat

Dáلكasiid (ráfáidáhtti, nagir- dehe seargahatdálkasiid) dehe alkohola ja dáلكasiid ovttas vai gárehuvat

Ekstása, amfetamiinna, Subutexa, heroiinna, kokaiinna, LSD:a, gamma dehe eará danveardásaš gárehuhti ávdnasiid

Gárehuhti ávdnasiid, mas it diehtán, mii dat lei

75. Muihto hala maŋimus vássán 30 beaivvi. Man galle háve don leat geavahan ovddit gažaldagas namuhuvvon gárehuhti ávdnasiid?

- In ollenge
- Oktii
- 2–4 háve
- 5 háve dehe dávjjit

Marihuána dehe hášša (kannabisa)

Juoidá eará ovddit gažaldagas namuhuvvon gárehuhti ávdnasa

76. Makkárin árvoštalat iežat ahkásaččaid vejolašvuodaid háhkat narkotihkaid, ovdamearkka dihte marihuána dehe hášša (kannabisa), iežat báikegottis?

- Hui álki
- Oalle álki
- Oalle váttis
- Hui váttis
- In dieđe

77. Olbmui leat sierralágán ipmárdusat das, mii lea dohkálaš ja mii ii. Dohkkehatgo don iežat ahkásaččain čuovvovaš áššiid?

- Juo
- In
- In máhte dadjat

Borgguheapmi

Snuvssen

Šleađgaduhpáha atnu

Alkohola juhkan unnánaš meriid mielde

Alkohola juhkan gárehuvvama rádjái

Marihuána (kannabisa) borgguheapmi

Bárttit

78. Leago dutnje dáhpáhuvván **dán lohkanjagi** áigge oahppolágádusas dehe skuvlamátkkis bárti, man dihte leat fitnan doaktára, dearvvašvuhtadkšu dehe buohccedikšu luhtte?

- Ii oktege
- Oktii
- Guovtte have dehe dávjjit

Diibmogaskkas

Faláštallandiimmus

Eará diimmus

Barganoahppanáigodagas

Skuvlamátkkis

79. Leago dutnje **dán lohkanjagi** áigge dáhpáhuvvan **eará áigge** go stuđerenbeaivve áigge dehe skuvlamátkkis lihkohisvuohta dehe bárti, man dihte don leat fitnan doaktára, dearvvašvuohtadikšu dehe buohccedikšu luhtte?

- li oktege
- Oktii
- Guovtte have dehe dávjjit

Mohtorfievrru mátkkošteaddjin dehe vuoddjin

Sihkkelasttedettiin

Vácci (omd. biilla nordin dehe vuojáhallan)

Faláštallansearvvi dehe friddjaáigge faláštallama olis

Ruovttus dehe ruoktošiljus

Barggus dehe bargosajis

Eará have friddjaáigge

80. Geavahatgo johtalusas čuovvovaš dorvobiergasiid

- Dábálaččat álo
- Muhtumin
- In goassige
- In lihkat dakkár vugiin

Jealmma sihkkelasttedettiin

Jealmma mopedain dahje mohtorsihkkeliin jođedettiin

Dorvoboahkána biillain jođedettiin

Šleđgona dahje šleđgu biktasiid seavdnjadasa jođedettiin

Gádjunliivvaid čázi alde jođedettiin

Headušteapmi ja veahkaváldi

Fysihkalaš veahkaváldi

81. Leatgo dutnje dahkkon maŋimus gollan **12 mánu** áigge čuovvovaš áššit?

- Juo
- li

Suoláduvvon dehe geahččaluvvon suoládit juoga veahkaválddiin dehe dainna uhkidemiin

Muđuid suoláduvvon juoga

Uhkiduvvon vaháguhttot fysalaččat

Rohkkahuvvon fysalaččat dego čorpmauvvon, čikčojuvvon dehe adnon juoga vearju

Seksuála headušteapmi ja veahkaváldi

Dus lea riekti mearridit, mainna lágiin du duohtadit. Jos soames lea duohtadan du moive- dehe unohis vugiin, dehe lea bákkuhan du duohtadit iežat, nu lea dehálaš, ahte muitalat das maid ráves olbmui, geasa luohát. Sáhtát muitalit áššis ovdamearka dihte oahpaheaddjái dehe skuvladearvvašvuohtadikšui.

82. Leatgo muosáhan headušteaddji seksuála evttohallama dehe vuortnuheami maŋimus gollan **12 mánu** áigge?

- Juo
- In

Telefovnnas dehe interneahatas

Oahppolágádusas

Bargoeallimis oahppama áigge bargosajis

Áiggeájiid olis

Gáhta nalde, gávpeguovddážiin dehe eará almmolaš sajis

Du dehe muhtun eará olbmo ruovttus dehe eará priváhta sajis

83. Leatgo muosáhan juoidá čuovvovaččain maŋimus vássán **12 mánu** áigge?

- Juo
- In

Bággehallat nuoladit

Goruda intiima sajiid duohtadeami du dáhtu vuostá

Anašeapmái dehe earálágán seksii átesteami dehe bákkuheami

Ruđa, biergasa dehe gárrenávdnasiid fállan dutnje seaksa ovddas

Bearrašis vásihuvvon veahkaváldi

Váhnemiin dárkkuhuvvojit dáin gažaldagain ovdamearkka dihte eadni dehe eadnebealli, áhčči dehe áhččebealli, adopšuvdnaváhnemat, sadjásašbearraša váhnemat dehe mánáidsuodjalanlágádusa oahpisteaddjit.

84. Leatgo du váhnemat dahkan **dutnje** čuovvovaš áššiid maŋimus vássán **12 mánu** áigge?

- II
- 1–2 háve
- 3 háve dehe dávjjit
- Lea dahkan, muhto in muite man galle háve

Biehttan hupmamis dutnje guhkes áigái

Loavkidan sánálaččat, ovdamearkka dihte bealkán du

Vuollánahtán dehe hehpehan du

Uhkidan hilgut dehe guođđit du okto

Báلكon, časkán dehe čiekčan dávviriid (omd. speigalan uvssaid)

Lássen du juoga báikái

Uhkidan du veahkaváldiin

85. Leatgo du váhnemat dahkan **dutnje** čuovvovaš áššiid maŋimus vássán **12 mánu** áigge?

- II
- 1–2 háve
- 3 háve dehe dávjjit
- Lea dahkan, muhto in muite man galle háve

Dollen du nu, ahte don leat bávččagan

Norddadan dehe ravgon du vašánit

Duhkuštan du

Spežžen du

Čorbmadan du dehe časkán diŋggain

Čievččastan du

Bávččagahtán du muđuid fysihkalaččat

86. Nabe leatgo ieš oaidnán dehe gullan, ahte soames du bearrašis lea dahkan **iežat nuppi bearašlahtui** čuovvovaš áššiid maŋimus vássán **12 mánu** áigge?

- Juo
- In

Dollen su nu, ahte son bávččagii

Norddadan dehe ravgon su vašánit

Duhkuštan su

Spežžen su

Čorbmadan su dehe časkán diŋggain

Čievččastan su

Bávččagahtán su muđuid fysihkalaččat

Olgušteapmi

87. Leatgo du givssidan, olguštan dahje hehtten čuovvovaš áššiid dihtii manimuš vássán **12 mánu** áigge oahppalágádusas dahje friddjaáiggis?

- Juo
- Ii

Deaddu, guhkkodat, rohpa dahje goruda sárgosat

Liikeivdni

Lámisvuohta, guhkesáigásaš buohcuvuohta dahje oinnolaš váddu

Sohkabealli, sohkabeale ovdan buktin, earásohkabeallelašvuohta, sohkabealátkehtesvuođa

Seksuála doaladupmi

Giella

Olgoriikalaš duogáš, romána, sápmelaš

Oskkoldat, oskkuhisvuohta dahje eallinoaidnu

Bearaš dahje ruoktu (omd vanhemat, oappážagat, ekonomalaš dilli, ássanbáiki)

Jos leat vásihan heađušteami dehe veahkaválldi, de lea hui dehálaš mitalit das ráves olbmui. Sáhtát hupmat ovdamearkka dihte oahpaheadjái dehe skuvladearvvašvuohtadikšui. Sáhtát maid čuojahit MML:a Mánáid ja nuoraid telefodnii dege Rihkusgillájeaddjigohccái.

Veahki oažžun ja bálvalusat

Dearvvašvuohtadikšu ja doavttir dahkaba buot ohppiide dearvvašvuohtadárkkástusaid jeavddalaččat. Dábálaččat dearvvašvuohtadikšu bovde dehe addá áiggi dearvvašvuohtadárkkástussii. Dasa lassin stuđeanttat sáhttet fitnat dearvvašvuohtadikšu dehe doaktára vuostáváldimis dárbbu mielde.

88. Leatgo fitnan **dán lohkanjagi** áigge oahppolágádusat dearvvašvuohtadikšu, doaktára, kuráhtora dehe psykologa luhtte?

- In, ii leat leamaš dárbu
- In, geahččalin inge beassan
- Juo, 1–2 háve
- Juo, 3–5 háve
- Juo, eanet go 5 háve

Dearvvašvuohtadikšu ságain muđuid go dearvvašvuohtadárkkástusas

Doaktára ságain muđuid go dearvvašvuohtadárkkástusas

Kuráhtora ságain

Psykologa ságain

89. Man álki dus lea leamaš beassat oahppolágádusat dearvvašvuohtadikšu, doaktára, kuráhtora dehe psykologa vuostáváldimii **dán lohkanjagi** áigge?

- Hui álki
- Oalle álki
- Ii álki iige váttis
- Oalle váttis
- Hui váttis

Dearvvašvuohtadikšu ságaide eará go dearvvašvuohtadárkkástussii

Doaktára ságaide eará go dearvvašvuohtadárkkástussii

Kuráhtora ságaide

Psykologa ságaide

90. Goas don leat mañimus fitnan stuđeantadearvvašvuohtafuolahusa **dearvvašvuođa dárkkástusas**? *Vállje ovtta molssaeavttu nu ahte guoská sihke dearvvašvuohtadikšu ja doaktára.*

- Vuodđoskuvlla badjeluohkain
- 1. stuđerenjagi
- 2. stuđerenjagi
- In dieđe

Dearvvašvuohtadikšu luhtte

Doaktára luhtte

91. Mot čuovvovaš áššit ollašuvve **mañimus** dearvvašvuohtadárkkástusas?

- Ollásit seamma oaivilis
- Seamma oaivilis
- li seamma iige sierra oaivilis
- Sierra oaivilis
- Ollásit sierra oaivilis

Hubmojuvvui munnje dehálaš áššiin

Mu oaivil guldaluvvui

Ságastallojuvvui ruovttu áššiin

Dusten muitalit iežan áššiin rehálaččat

92. Leago oahppolágádusastat muhtun ráves olmmoš, geainna sáhtát dárbbu mielde ságastallat áššiin, mat deddet du miela?

- li
- Juo
- In dieđe

93. Leatgo don ožžon doarjaga ja veahki iežat **buressbirgejupmái** oahppolágádusa čuovvovaš ráves olbmui **dán lohkanjagi** áigge?

- Juo, olu
- Juo, muhtun veardde
- In, muhto livččen dárbbášan
- Mun in leat dárbbášan veahki

Dearvvašvuohtadikšus

Doaktáris

Psykologas

Kuráhtoris

Oahpaheaddjis

Oahppolágádusa muhtun eará ráves olbmos

94. Leatgo ožžon doarjaga ja veahki **oahppamii ja studeremii** čuovvovaš oahppolágádusa rávis olbmui **dán lohkanjagi** áigge?

- Juo, olu
- Juo, muhtun veardde
- In, muhto livččen dárbbášan
- Mun in leat dárbbášan veahki

Luohkágohcci dahje joavkobagadalli

Eará oahpaheaddji

Oahppobagadalli (OPO)

Sierraohpaheaddji

Bearaš ja orrun

95. Gos don orut? *Vállje dan molssaeavttu, mii buoremusat govvida du dili.*

- Váhnemiiguin oktasaš ruovttus (sirdás gažaldahkii 97)
- Orun sulaid liikká olu iežan goappaš váhnemiin ovdamearkka dihte vuorrovahkuid, soai eaba oro ovttas (sirdás gažaldahkii 97)
- Orun ovttas válđoáššis iežan nuppi váhnemiin ja mun lean nuppi váhneman luhtte duollet dálle, ovdamearkka dihte vahkuloahpaid (sirdás gažaldahkii 97)
- Iežan ovttá váhnemiin (sirdás gažaldahkii 97)
- Áhkuin ja ádjáin dehe eará fulkkiiguin almmá váhnemiid haga
- Sadjásašbearrašis (sirdás gažaldahkii 97)
- Mánáidruovttus, nuoraidruovttus dehe skuvlaruovttus (sirdás gažaldahkii 97)
- Bearašruovttus (sirdás gažaldahkii 97)
- Orun internáhtas (sirdás gažaldahkii 97)
- Seallavisttis, oktasaš dálloalás dehe "searvádallanstobus" (sirdás gažaldahkii 97)
- Okto omd. láigoviesus dehe oamastanvisttis (sirdás gažaldahkii 97)
- Ovttas iežan guimmiin (orrun- dehe náittoslihtus) (sirdás gažaldahkii 97)
- Orun guimmiin ja mánáin/mánáiguin (sirdás gažaldahkii 97)
- Orun okto mánáin/mánáiguin (sirdás gažaldahkii 97)
- Orun váhnemiid luhtte ovttas iežan mánáin/mánáiguin (sirdás gažaldahkii 97)
- Eará ládje (sirdás gažaldahkii 97)

96. Manin orut áhkuin ja ádjáin dehe eará fulkkiiguin?

- Sosiálabargi (sosba) lea dadjan gos orun
- Eará ákkaid dihte
- In máhte čilget

97. Mii lea alimus skuvlejupmi, man du váhnemat leaba čađahan?

Eadni

Áhčči

Eará váhnen

- Vuodđoskuvla dehe danveardásaš
- Logahat dehe ámmátoahppolágádus
- Logahaga dehe ámmátoahppolágádusa lassin ámmátlaš oahput
- Universiteahhta, ámmátallaskuvla dehe eará allaskuvla

98. Leabago du váhnemat leamaš maŋimus vássán **12 mánu** áigge bargguheapmin dehe luopmuduvvon?

- Eaba
- Juo, okta mu váhnemiin
- Juo, guokte dehe eanet mu váhnemiin

99. Makkárin árvvoštalat din bearraša ruđalaš dili?

- Hui buorrin
- Oalle buorrin
- Govttolažžan
- Oalle heittohin
- Hui heittohin

100. Man riikkas don ja du váhnemat leat riegádan? *Vástit nu ahte guoská buohkaid*

Don

Eadni

Áhčči

- Suopma
- Ruotta
- Estteanan
- Ruošša dehe ovddeš Sovjetlihttu
- Muhtun eará Eurohpa riika
- Somalia
- Irak
- Iran
- Afganistan
- Kiinná
- Thaieanan
- Vietnam
- Muhtun eará riika

101. Man guhká don leat orron Suomas?

- Oba eallenahkán
- Badjel 10 jagi, muhto in álohii
- 5–10 jagi
- 1–4 jagi
- Vuollet jagi

102. Basttátgo ságastallat iežat váhnemiiguin iežat áššiin?

- En jur goassige
- Duollet dálle
- Oalle dávjá
- Dávjá

Duhtavašvuohta eallimii

103. Leatgo don eallimasat dálá áigge

- Hui duhtavaš
- Oalle duhtavaš
- In duhtavaš inge duhtameahttun
- Oalle duhtameahttun
- Hui duhtameahttun

104. Man muddui leat ovttá dahje sierra oaivilis čuovvovaš čuoččuemiiguin?
Merke juohkehaš čuoččuemi bokte dan molssaeavttu, mii govvida buoremusat iežat vásáhusat.

- Ollásit seamma oaivilis
- Seamma oaivilis
- Li seamma iige sierra oaivilis
- Sierra oaivilis
- Ollásit sierra oaivilis

Dovddan, ahte iežan beaivválaš dahkamušain lea mearkkašupmi

Oaččun miehtemielalaš máhcahaga iežan dahkamušain

Gulan alccesan dehálaš jovkui dehe servošii

Mun lean dárbbášlaš eará olbmuide

Bastán váikkuhit iežan eallima johtui

Dovddan, ahte eallimisttán lea ulbmil

Bastán háhpohallat munnje dehálaš áššiid

Oaččun ieš veahki dalle, go dan duođas dárbbášan

Muosáhan, ahte munnje luhttojuvvo

Bastán váikkuhit muhtin iežan eallinbirrasa áššiide

Friddejáigi

Čuovvovaš gažaldagas neahtain dárkkuhuvvojit heivehusat, spealut, filmmat dehe prográmmat, mat geavahuvvojit sierralágán rusttegiiguin (dego giehtatelefovdna, tableahhta, dihtor, televišuvdna) Neahta geavahus leat maid sosiála media ja fierbmebálvalusat.

105. Man dájvja leat muosáhan čuovvovaš áššiid?

- Hui dájvja
- Oalle dájvja
- Li beare dájvja
- In goassige

Mun lean geahččalan orrut unnit áiggi neahtas, muhto in leat lihkestuvvan

Mun galgalin loaktit eanet áigge bearrašiin, ustiibiiguin dehe leavssuiguin, muhto buot áigi gollá neahtas

Mun lean fuobmán iežan leat neahtas, vaikko mus ii leat rievtti mielde leamaš oba miellage doppe orrut

Lean dovdan iežan jierástuvvan go in leat beassan nehttii

In leat boradan dehe nohkan neahta geažil

Ruhtaspealuin dárkkuhuvvo speallan, mas **vuoitu dehe dáhpa lea ruhta**. Ruhtaspealut leat ee. veahtalanspealut, ruhtaspealloautomáhtat, faskunvuorbbit, ruhtaspealut, mat spellojuvvojit interneahtas (dego neahttapoker) sihke priváhta goartaspealut ruhtabidjosiiguin.

106. Man dávjá spealat ruhtaspealuid?

- 6–7 beaivvi vahkus
- 3–5 beaivvi vahkus
- 1–2 beaivvi vahkus
- Hárvvit go oktii vahkus
- Hárvvit go oktii mánus
- In leat speallan manjimus jagi áigge

107. Man dávjá dagat čuovvovaš áššiid **stuđerenbeaivvi olggobealde**?

- Measta beaivválaččat
- Juohke vahku
- Juohke mánu
- Hárvvit
- In goassige

Mu áiggeádjain lea lihkadeapmi dehe faláštallan

Mu áiggeádjain lea lávlun, čuojaheapmi dehe komponeren

Mu áiggeádjain lea neavttašeapmi, sirkkus dehe dánšen

Mu áiggeádjain sárgun, málen dehe čuovgagovven

Logan girjjiid iežan illun

Čálán divttaid dehe mitalusaid

Finan ealligovain, teáhteris, konsearttas dehe čájáhusain

Duddjon giehta- dehe muorradujiid, buđaldan, ráhkadan dehe divodan mášiinnaid dehe rusttegiid

Mun koden dehe prográmmeren

Mu áiggeádjain lea speallat giehtatelefovnnain, tablehtain, dihtoriin dehe danveardásaččain

Ráhkadan animašuvnnaid, videoid dehe ealligovaid

Almmostahtán mediasisdoalu ovdamearkka dihte čálán bloggaid, ráhkadan videobloggaid dehe ráhkadan videoid internehttii

Divššun biebmoelli dehe šibiha

Oassálasttán muhtun eará searvvi, ovttastumi dehe organisašuvnna doibmii, omd. iskárlihádus, 4H-riekkis, eaktodáhtolaš čáskadangoddi, eaktodáhtolaš doaibma, searvegoddi

Bargadan jeavddalaččat juoidá eará

Dáidagiin ja kultuvrrain buđaldeapmi lea ovdamearkka dihte sárgun, čállin, koden dehe teáhteris, festariin, sirkosis dehe museas fitnan. Maiddái musihka guldaleapmi, girjjiid lohkan, govven ja videoid ráhkadeapmi dehe ealligovaid geahččan lea dáidagiin ja kultuvrrain buđaldeapmi.

108. Man dávjá dagat dáidaga dehe kultuvrra oahpisteami mielde dehe iešoaivves **friddjaáigge**?

- Measta beaivválaččat
- Juohke vahku
- Juohke mánu
- Hárvvit
- In goassige

Oahpisteami mielde diimmuin, ovdamearkka dihte dáiddaoahppolágádusas dehe oahppolágádusa rieggás

Iešoaivves

109. Smiehta buot dáidaga ja kultuvrra buđaldeamat maŋimus vássán **7 beaivvi** áigge. Man galle beaivve lea buđaldan dáidagiin ja kultuvrrain anjke diimmu beaivvis?

- 0 beaivve
- 1 beaivve áigge
- 2 beaivve áigge
- 3 beaivve áigge
- 4 beaivve áigge
- 5 beaivve áigge
- 6 beaivve áigge
- 7 beaivve áigge

110. Barggatgo studereami lassin eahketbeivviid, eahkediid dehe vahkuloahpaid barggu, mas dutnje máksojuvvo bálká?

- In (sirdás gažaldahkii 112)
- Juo

111. Barggan gaskamearálaččat vahkus

- 1-5 diimmu
- 6-10 diimmu
- Badjel 10 diimmu

112. Merke molssaeavttu, mii buoremusat govve du iežat oaivila. *Orrunguovlluin dárkkuhuvvo iežat gávphotoasi dehe unnit báikegottiin ovdamearkka dihte gieldda dehe čeahkkebáikki.*

- Ollásit seamma oaivilis
- Seamma oaivilis
- Li seamma iige sierra oaivilis
- Sierra oaivilis
- Ollásit sierra oaivilis

Orrunguovlluinan ordnejuvvo beroštahti friddjaáiggi doaimma nuoraide

Orrunguovlluinan leat doarvái orodansajit nuoraide

Mun diedán orrunguvlon áiggeádjevejolašvuodain

Munnje heivvolaš áiggeádjebáikki leat liiggás guhkkin

Áiggeájit, mat beroštahttet mu, leat ilá divrasat

Korona epidemiija

113. Leatgo leamašan **koronapidemiija** dihtii gáiddusoahpahas **dán lohkanjagi** áigge? *Árvvoštala gáiddusoahpahasáigodagaid guhkkodaga oktiibuot.*

- In olláge
- Vuolled mánu
- 1-2 mánu
- Badjel 2 mánu

Čakčalohkanbajis

Giddalohkanbajis

114. Leatgo ožžon doarjaga ja veahki oahppamii ja skuvlavázzimii **gáiddusoahpahas dán lohkanjagi** áigge?

- Juo, olu
- Juo, muhtun veardde
- In, muhto livččen dárbbas
- Mun in leat dárbbas veahki
- In leat leamašan gáiddusoahpahas

115. Olbmuiin sáhttet leat fuolat, mat laktásit koronavirusii. Leatgo leamaš **dán lohkanjagi** áigge fuolas čuovvovaš áššiin?

- In ollenge
- Muhtun veardde
- Olu

Koronavirusnjoammuma oažžumis

Das, ahte njoammudat eará olbmuide

Das, ahte dutnje lagaš olmmoš (omd bearašlahttu, fuolki dahje ustit) oažžu koronavirusnjoammuma

116. Leago koronaepidemiija dehe dan gáržžidandoaimmat váikkuhan árgaeallimasat **dán lohkanjagi** áigge?

- li váikkuhus
- Juo, unnon
- Juo, lassánan
- li guoskka mu

Bearrašiin vásihuvvon áiggi mearri

Bearraša siskkáldas sierramielalašvuodát ja ruossalasvuodát

Oktavuođa doallan áddjái ja áhkku

Oktavuođa doallan ustibiidda

Giitu vástadusainat!

Jus du buresveadjimii laktásan áššit váivvidit miela, de lea dehálaš hállat daiguin vanhemiiguin dahje skuvla dearvašvuodadivššáriin. Sáhtát maidái háleštit áššiin ovdamearkan MLL:a Mánáid ja nuoraid telefonna dahje chattis.

Sáhtán dárbbu mielde addit máhcahaga jearahallamis: _____

Deaddil loahpas “Sádde”-boalu ja gidde bláđána.